

**DANSK
ARKITEKTUR
CENTER**

Hvad er bæredygtighed?

Bæredygtighed er mange ting, men hvad dækker begrebet egentlig over? Det er der flere bud på, men en af de populære definitioner af bæredygtighed stammer fra Brundtland rapporten fra 1987. I rapporten blev bæredygtighed præsenteret som et bredt og holistisk begreb, der både inkluderer sociale, økonomiske og miljømæssige aspekter – og det er udgangspunktet for den måde, vi forstår bæredygtighed på i dag.

En bæredygtig fremtid

Brundtland-rapporten var den første til at fokusere på global bæredygtighed og lancerede en omfattende indgang til bæredygtighed, som inddrog de sociale, økonomiske og miljømæssige aspekter. Ifølge denne rapport, handler bæredygtighed altså både om miljøet (naturen), om det sociale fællesskab (mennesker) og om det økonomiske aspekt (penge). Bæredygtige løsninger skal ideelt set indeholde alle tre grene/fokusområder.

Målet for Brundtland Kommissionen var at vise vejen til en fremtidig udvikling: Bæredygtig udvikling er en udvikling "(...) som opfylder de nuværende generationers behov uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare" (Brundtland-rapporten 1987).

Bæredygtighedsbegrebet er holistisk

Et holistisk bæredygtighedsbegreb indebærer således en sammentænkning af det miljømæssige, det sociale og det økonomiske. Dermed udelukker bæredygtighedsbegrebet muligheden for kun at fokusere på f.eks. miljø, da hele ideen er at tænke i helheder. En del virksomheder er også begyndt at fokusere på 'den tredobbelte bundlinje' - dvs. at de medregner det sociale og miljømæssige i deres økonomiske bundlinje. Dermed skal de foruden at have en god indtjening også være socialt ansvarlige og tage hensyn til miljøet.

Bæredygtighedsbegrebet udmærker sig ved at tage hånd om samspillet mellem forskellige processer og er en erkendelse af, at verden består af gensidige afhængigheder. I praksis vil der dog være emneområder, der har en tungere vægtning af enten det økonomiske, miljømæssige eller det sociale.

De fleste forbinder nok bæredygtighedsbegrebet med den miljømæssige vinkel og kender derfor også denne vinkel bedst. Typisk har man også i byggebranchen mest anskuet bæredygtighed i forhold til miljø. Så hvad betyder social og økonomisk bæredygtighed?

Social bæredygtighed

Social bæredygtighed lægger vægt på den menneskelige faktor, som afgørende for forudsætning for realisering af et bæredygtigt samfund.

I forhold til byer og arkitektur handler social bæredygtighed om at sikre inklusion og diversitet, boligtilbud til alle, samt skabe trygge omgivelser. Socialt bæredygtige byområder udvikler sig positivt med de mennesker, der bor i det. Og den tager højde for at der er en sammenhæng mellem de fysiske omgivelser og det sociale miljø - f.eks. ligner mange af de belastede boligområder hinanden i opbygning, så måske der er noget i selve den fysiske struktur, der påvirker beboernes adfærd i negativ retning.

Designere og arkitekter arbejder i dag meget med, hvordan valg af materialer og placering i rummet kan frembringe følelser og fremprovokere nye (bæredygtige) handlinger, ændre værdinormer og ikke mindst forbrugsmønstre. I arbejdet med principper for social bæredygtig byudvikling bliver der talt meget om det liv, som byerne skal være rammen om. Der er kommet fokus på, hvordan rummene mellem husene spiller en stor rolle i forhold til det levede liv og fællesskaber, som er to vigtige dimensioner, når adfærdsmønstre skal ændres.

Økonomisk bæredygtighed

Den økonomiske del af bæredygtighedsbegrebet er oftest det, der får den mindste vægtning. Dette skyldes i høj grad, at en traditionel økonomisk udregning i forhold til overskud på bundlinjen har svære vilkår i forhold til bæredygtighed. Det skyldes, at mange bæredygtige teknologier stadig er i udviklingsfasen eller bliver produceret i så små mængder, at prisen stadig er forholdsvis høj.

Når vi taler om økonomisk bæredygtighed, er det derfor essentielt at forstå økonomien i et bredt perspektiv. Det handler om, hvordan et bedre miljø spiller ind på de udgifter, der er til oprensning eller vedligehold, hvordan socialt velfungerende områder i byen har færre udgifter til reparation, vedligehold osv. Og disse ting skaber på længere sigt en bedre økonomi.

Staten spiller en afgørende rolle i forhold til, at den økonomiske bæredygtighed bliver en vigtig dimension. Staten afholder i dag udgifterne til de eksternaliteter og utilsigtede konsekvenser, som en ikke-bæredygtig byudvikling bringer med sig. Incitamentsstrukturer, der støtter bæredygtigt byggeri, bæredygtige teknologier og bæredygtig transport f.eks. via skatter og afgifter gør, at det kan betale sig at tænke bæredygtigt. Ikke blot som borger, men også som privat virksomhed.

Bæredygtighed i dag

Det holistiske bæredygtighedsbegreb er siden 1987 blevet brugt og videreudviklet. På verdensplan har vi bevæget os fra en mere snæver tilgang til bæredygtighed, som primært har fokuseret på global opvarmning, til en bredere bekymring i forhold til byernes tilstand, det globale miljø, ressourcemangel m.m. Brundtland rapportens definition af bæredygtighed udstikker en filosofi om en overordnet forståelse og nogle principper, som giver mulighed for at virkningsfulde underdefinitioner kan blive udformet indenfor denne brede ramme. Bæredygtighed er altså et komplekst begreb, som der i praksis kun er enighed om i forhold til de generelle og helt overordnede principper.

At tænke og arbejde bæredygtigt kræver en omstilling i forhold til forventninger om resultater. Bæredygtig udvikling er en lang proces, som vil give en masse resultater, men ikke i form af simple regnestykker, hvor to plus to giver fire. Mere i retning af langsigtede resultater, hvor der er en større gevinst at hente. Nogle gevinster er ikke umiddelbart synlige inden for en kort tidshorisont, men dukker løbende op og mangedobler gevinsten.